

Аналітична довідка
за результатами опитування стейкхолдерів у межах обговорення нової
редакції освітньої програми 016.01.01 Логопедія для першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

У межах обговорення нової редакції освітньої програми 016.01.01 Логопедія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти навесні 2021 р. було проведено опитування різних груп стейкхолдерів, долучених до цього процесу. Анкети розміщено на веб-сторінці кафедри в розділі «Опитування» <https://il.kubg.edu.ua/struktura/kafedry-instytutu/kafedra-spetsialnoi-psykholohii-korektsiinoi-ta-inkluzyvnoi-osvity/osvitni-prohramy/pershyyi-bakalavrskyi-riven/2698-osvitnia-prohrama.html#anketuvannia>

До опитування було залучено **62** респонденти: представники академічної спільноти (5 осіб); представники роботодавців (5 осіб); випускники (23 особи); здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (29 осіб).

Обговорення здійснювалось за кількома параметрами серед респондентів.

Рівень осучаснення нової освітньої програми оцінювався відповідно до триступеневої якісної системи оцінок («сучасна», «достатньо сучасна», «без змін») представниками академічної спільноти (викладачами), випускниками, здобувачами за показниками: «Загальні дисципліни», «Фахові дисципліни», «Вибіркові дисципліни», «Види практики», «Результати навчання», «Компетентності»). Всього в оцінюванні цього параметру взяла участь **57** осіб.

Узагальнено результати оцінювання за **рівнем осучаснення** нової редакції освітньої програми «Логопедія» представлено на рис 1.

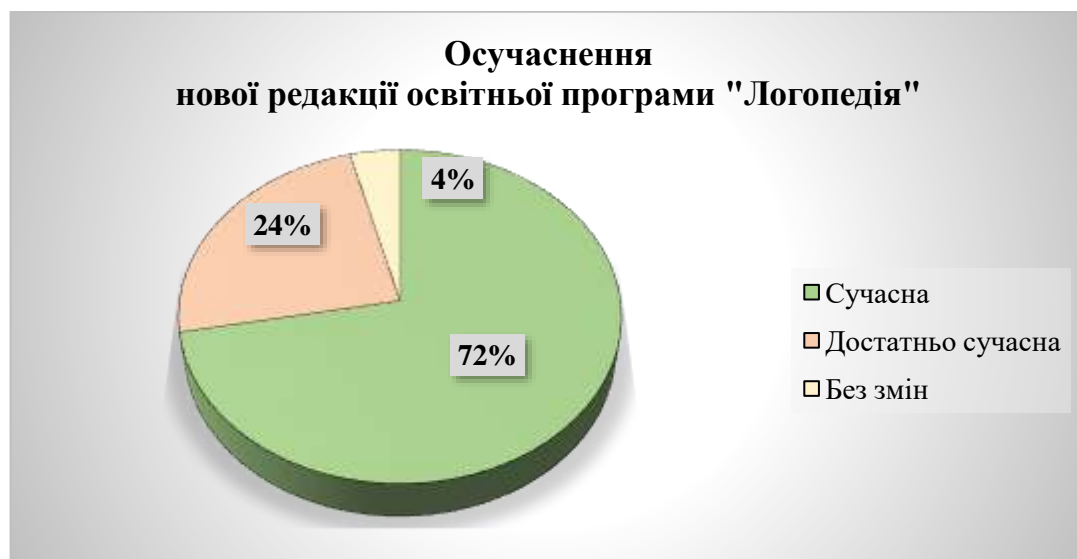

Рис. 1. Результати опитування за параметром «Осучаснення нової редакції освітньої програми «Логопедія» представниками академічної спільноти, випускниками та здобувачами»

Результати дають змогу констатувати, що 72% респондентів оцінюють нову редакцію освітньої програми «Логопедія» як сучасну; 24% – як достатньо сучасну; 4% – без змін. Отже, більшість опитаних відзначили сучасний рівень нової редакції освітньої програми.

Узагальнені результати оцінювання за показниками рівня осучаснення нової редакції освітньої програми «Логопедія» представниками академічної спільноти (викладачами), випускниками та здобувачами на якісному рівні оцінки «Сучасна» представлено на рисунку 2.

Рис. 2. Результати оцінювання за показниками осучаснення нової редакції освітньої програми «Логопедія» на рівні «Сучасна»

Результати дають змогу констатувати, що на рівні «Сучасна» респонденти оцінили таким чином:

- за показниками «Компетентності» та «Результати навчання» оцінили відповідно 100% викладачів; 79% випускників; 63% та 55% здобувачів, що свідчить про вищий ступінь оцінювання викладачами та випускниками;
- за показниками «Види практики» оцінили 60% викладачів, 79% випускників та 63% здобувачів, що свідчить про вищий ступінь оцінки випускниками;
- за показником «Вибірковий блок» оцінили 80% викладачів, 75% випускників, 63% здобувачів, що свідчить про вищий ступінь оцінювання викладачами та випускниками;
- за показником «Фахові дисципліни» оцінили 80% викладачів, 79% випускників; 70% здобувачів, що свідчить про вищий ступінь оцінювання викладачами та випускниками;

- за показником «Загальні дисципліни» оцінили 60% викладачів, 53% випускників, 55% здобувачів, що свідчить про вищий ступінь оцінювання викладачами.

Розподіл оцінювання за показниками осучаснення нової редакції освітньої програми «Логопедія» представниками академічної спільноти (викладачами), випускниками та здобувачами представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінювання рівня осучаснення нової редакції освітньої програми «Логопедія» представниками академічної спільноти (викладачами), випускниками, здобувачами (у %)

№	Показники	Без змін			Достатньо сучасні			Сучасні		
		Вк	Вп	Зд	Вк	Вп	Зд	Вк	Вп	Зд
1.	Загальні дисципліни	0	13	15	40	34	30	60	53	55
2.	Фахові дисципліни	0	4	0	20	17	30	80	79	70
3.	Вибірковий блок	0	4	7	20	21	30	80	75	63
4.	Види практики	0	0	7	40	21	30	60	79	63
5.	Результати навчання	0	4	7	0	17	38	100	79	55
6.	Компетентності	0	4	7	0	17	30	100	79	63
Загальне значення		0	5	7	20	21	31	80	74	62
Середнє значення		4			24			72		

Умовні позначення: Вк – викладачі, Вп – випускники, Зд – здобувачі.

Результати оцінювання дають змогу зробити такі узагальнення.

На рівні «Сучасні» найбільше оцінили показники «Компетентності» (викладачі), «Результати навчання» (викладачі). Також високий відсоток (80%) отримали показники «Фахові дисципліни» та «Вибірковий блок» серед викладачів. Більше 70% випускників оцінили на рівні «Сучасні» усі показники крім «Загальні дисципліни» (53%). Серед здобувачів на рівні «Сучасні» 70% оцінили показник «Фахові дисципліни», 55% – «Загальні дисципліни» та «Результати навчання». Таким чином, найбільш сучасними визначено показники «Компетентності» та «Результати навчання» усіма опитаними. Це може свідчити про врахування сучасних тенденцій вищої освіти та вимог ринку праці до майбутніх фахівців у новій редакції освітньої програми «Логопедія». Найменшу кількість оцінок на рівні «Сучасні» отримав показник «Загальні дисципліни». Такі результати можуть свідчити, що цей блок дисциплін відображає збереження традиційного академічного підходу до надання вищої освіти та формування наукового світогляду майбутнього фахівця. Відзначимо, що показник «Практика» на рівні «Сучасні» отримав більше оцінок серед випускників (79%), ніж серед викладачів (60%) та здобувачів (63%). Це може свідчити про розуміння випускниками важливості практико-орієнтованого навчання та підтримання нової освітньої стратегії Університету, відповідно до якої, майже весь 4 курс студенти знаходяться на практиці.

Проаналізуємо оцінки на рівні «Без змін».

Усі показники отримали оцінки на рівні «Без змін» з різним відсотком серед опитаних. Найбільше оцінок отримав показник «Загальні дисципліни» серед випускників (13%) та здобувачів (15%), і це закономірно, адже університетська освіта передбачає вивчення певного переліку традиційних дисциплін загального циклу, спрямованих на формування загальнонаукового світогляду майбутнього фахівця. Найменше оцінок на рівні «Без змін» отримав показник «Фахові дисципліни» – лише серед випускників (4%). Такі оцінки можуть свідчити про суттєві зміни у цьому блоці дисциплін в новій редакції освітньої програми «Логопедія».

Змістова складова нової редакції освітньої програми «Логопедія» оцінювалась випускниками (23 особи) та здобувачами (29 осіб) відповідно до чотирьох рівнів якісної системи оцінок: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») за показниками: «Професійна спрямованість», «Практична спрямованість», «Дослідницька спрямованість», «Відповідність сучасним вимогам ринку праці», «Різноманітність форм і методів навчання», «Можливість вільного вибору навчальних дисциплін», «Спрямованість на формування соціальних навичок (soft skills)». Всього в оцінюванні змістової складової взяло участь **52** особи.

Дані за усіма показниками та рівнями оцінки змістової складової нової редакції освітньої програми «Логопедія» наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Результати оцінювання змістової складової нової редакції освітньої програми «Логопедія» випускниками та здобувачами (у %)

№	Показник	Незадовільно		Задовільно		Добре		Відмінно	
		Вп	Зд	Вп	Зд	Вп	Зд	Вп	Зд
1.	Професійна спрямованість	0	0	0	7	17	38	83	55
2.	Практична спрямованість	0	0	0	7	13	30	87	63
3.	Дослідницька спрямованість	0	0	0	7	21	38	79	55
4.	Відповідність сучасним вимогам ринку праці	0	-	0	-	13	-	87	-
5.	Різноманітність форм і методів навчання	-	0	-	7	-	30	-	63
6.	Можливість вільного вибору навчальних дисциплін	0	0	0	21	34	23	66	56
7.	Спрямованість на формування соціальних навичок (soft skills)	0	0	4	14	17	23	79	63
Загальне значення		0	0	1	10	19	30	80	59
Середнє значення		0		5		24		71	

Узагальнено результати оцінювання змістової складової нової редакції освітньої програми «Логопедія» представлено на рисунку 3.

Рисунок 3. Оцінювання змістової складової нової редакції освітньої програми «Логопедія» випускниками та здобувачами

Результати оцінювання дають змогу узагальнити наступне.

Усі випускники (100%) оцінили на рівнях «добре» та «відмінно» всі показники змістової складової крім показника «*Формування навичок soft skills*» (96%). Це може свідчити про високий рівень відповідності нової редакції освітньої програми потребам опитаних випускників.

Більше 90% здобувачів оцінили на рівнях «добре» та «відмінно» показники «*Різноманітні форми і методи навчання*», «*Практична спрямованість*», «*Професійна спрямованість*». Найменший відсоток здобувачів – 79% – оцінили показник «*Можливість вільного вибору навчальних дисциплін*». Це може свідчити про незначний ступінь невідповідності нової редакції освітньої програми потребам опитаних здобувачів.

Рекомендовано врахувати результати обговорення за параметром «*Можливість вільного вибору навчальних дисциплін*» та створити можливість вільно обирати навчальні дисципліни (проведення роз'яснювальної роботи серед студентів, опитування, спільного обговорення з цього питання).

Актуальність блоків вибіркового дисциплін оцінювалась на рівнях «дуже актуальний», «актуальний», «достатньо актуальний», «неактуальний» відповідно блок 1 «Інклюзивна освіта», блок 2 «Навчання і розвиток дітей з аутизмом», блок 3 «Раннє втручання» усіма учасниками опитування: роботодавцями, академічною спільнотою, випускниками та здобувачами.

Результати опитування представлено в таблиці 3.

Таблиця 3

Актуальність блоків вибірових дисциплін (у %)				
Параметри Рівні	Респонденти	Блок 1 «Інклюзивна освіта»	Блок 2 «Навчання і розвиток дітей з аутизмом»	Блок 3 «Раннє втручання»
		Дуже актуальний	Рд	40
Вк	100		80	80
Вп	44		48	70
Зд	54		38	61
Актуальний	Рд	20	40	20
	Вк	0	20	20
	Вп	39	48	26
	Зд	15	38	31
Достатньо актуальний	Рд	40	20	20
	Вк	0	0	0
	Вп	13	4	4
	Зд	31	24	8
Неактуальний	Рд	0	0	0
	Вк	0	0	0
	Вп	3	0	0
	Зд	0	0	0

Умовні позначення: Рд – роботодавці, Вк – викладачі, Вп – випускники, Зд – здобувачі.

Дані таблиці дозволяють зробити такі висновки.

Блоки вибірових дисциплін оцінено усіма групами опитаних на рівнях «дуже актуальний», «актуальний» та «достатньо актуальний» окрім блоку «Інклюзивна освіта». 3% випускників оцінили блок «Інклюзивна освіта» як «неактуальний».

31% здобувачів оцінили на рівні «достатньо актуальний» блок «Інклюзивна освіта»; 24% – блок «Навчання і розвиток дітей з аутизмом»; 8% – блок «Раннє втручання».

13% випускників оцінили на рівні «достатньо актуальний» блок «Інклюзивна освіта»; 4% – блок «Навчання і розвиток дітей з аутизмом»; 4% – блок «Раннє втручання».

Такі результати можуть свідчити про відмінні підходи в оцінюванні актуальності вибірових блоків дисциплін різними групами респондентів.

Узагальнені результати визначення актуальності блоків вибірових дисциплін представлено на рисунку 4.

Рис.4. Актуальність блоків вибірових дисциплін

Результати опитування дають змогу узагальнити, що на високому рівні актуальність блоків вибірових дисциплін оцінили представники академічної спільноти (викладачі) по 100%.

Серед роботодавців 80% опитаних також оцінили блоки вибірових дисциплін як «дуже актуальні» та «актуальні».

79% випускників оцінили блок «Інклюзивна освіта» та «Раннє втручання», а 96% блок «Навчання та розвиток дітей з аутизмом» на рівнях «дуже актуально» та «актуально».

Ранжування здобувачами блоків вибірових дисциплін за актуальністю («Раннє втручання» (93%), «Навчання та розвиток дітей з аутизмом» – 77%, «Інклюзивна освіта» – 70%), ймовірно, може відображати об’єктивні (світоглядні, вікові, професійні) відмінності між ступенем актуальності блоків вибірових дисциплін для респондентів.

Роботодавці мали змогу висловити свою думку щодо того, в яких закладах доцільно проходити практику студентам, котрі навчатимуться за оновленою освітньою програмою «Логопедія». Результати відповідей на це питання представлено на рисунку 5.

Рис.4. Рекомендовані роботодавцями заклади для проходження практики студентами

Серед рекомендованих закладів для проходження практики роботодавцям було запропоновано обрати такі: приватні логопедичні кабінети; психологічні центри (державні та приватні); реабілітаційні та медичні установи; навчально-реабілітаційні центри; центри соціальної та психологічної реабілітації дітей та молоді; центри раннього втручання; інклюзивно-ресурсні центри; спеціальні та інклюзивні загальноосвітні заклади; спеціальні та інклюзивні заклади дошкільної освіти.

На рисунку 5 відображено домінування серед рекомендацій спеціальних та інклюзивних закладів дошкільної освіти (80%). По 60% набрали центри раннього втручання, інклюзивно-ресурсні центри, спеціальні та інклюзивні загальноосвітні заклади; 40% – реабілітаційні та медичні установи, навчально-реабілітаційні центри, центри соціальної та психологічної реабілітації дітей та молоді; 20% – приватні логопедичні кабінети, психологічні центри (державні та приватні). Ці результати відображають високу потребу спеціальних та інклюзивних загальноосвітніх та дошкільних закладів освіти у фахівцях спеціальної освіти, логопедів, зокрема.

100% опитаних роботодавців оцінили нову редакцію освітньої програми «Логопедія» як «дуже важливу» (найвищий рівень оцінки за шкалою оцінювання).

Усі групи опитаних мали змогу надати свої рекомендації та побажання щодо покращення різних аспектів освітньої програми: якими дисциплінами поповнити програму, які компетентності доцільно формувати, в яких типах закладів доцільно проводити практику для студентів, як покращити нову редакцію освітньої програми.

Представимо окремо рекомендації та побажання кожної групи респондентів.

Рекомендації роботодавців щодо дисциплін, якими можна доповнити освітню програму: медичні дисципліни, курс логопедичного масажу, психолого-педагогічний супровід дітей із затримкою психічного розвитку.

Рекомендації роботодавців щодо компетентностей, які потрібно формувати у майбутніх фахівців: критичне мислення, цифрові компетентності, здатність діяти в нестандартних ситуаціях.

Рекомендації викладачів щодо дисциплін, якими можна доповнити освітню програму: інформаційні технології в логопедії, збільшення кількості кредитів на загальну та спеціальну педагогіку.

Рекомендації здобувачів щодо покращення нової редакції освітньої програми: збільшити кількість годин для дисципліни «Логопедичний практикум»; залишити залік для дисципліни «Філософські студії»; збільшити кількість практичних дисциплін з логопедії; додати дисципліну для особистісного розвитку.

Висновки. Враховуючи результати опитування усіх груп респондентів, вважати нову редакцію освітньої програми 016.01.01 Логопедія зі спеціальності 016 Спеціальна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти сучасною та актуальною; довести вищезазначені результати до відома усіх учасників освітнього процесу; взяти до уваги запропоновані рекомендації.

Завідувач кафедри
спеціальної та інклюзивної освіти

Олена МАРТИНЧУК